

1901. január

- **Népszámlálás adatai.** Az 1900. esztendő végén végzett népszámlálás adatai szerint Békéscsaba a megye legnépesebb községe 37. 050 lakossal. Békés 27. 200, Szarvas 26.000, Orosháza 24.000 és Gyula 22.500 lakost számlál.
- **Gázrobbanás Csabán.** Gázrobbanás történt Bayer Ádámnál, a csabai Baross vendéglő tulajdonosánál, aki egy pesti cégtől rendelt acetilén-gépet a világításhoz. A komplikált szerkezet nagyobb gázt fejlesztett a kelleténél és felrobbant. A közelben dolgozó alkalmazottak kisebb égési sebeket szenvedtek.
- **Eljegyzés.** Povázsay Károly, a Rosenthal –gőzmalom lakatosa eljegyezte Oszadszky Károly szép és kedves nevelt leányát: Karolinát.
- **Távozó segédlelkészek.** A csabai evangélikus egyháztól egyszerre két segédlelkész távozott el. Kratta Nándor Nagyrécére, Klimczó Pál pedig Szarvasra, ahol szintén mint segédlelkészek működnek.
- **Községgyűlés.** Békéscsaba község képviselőtestülete 1901. évi rendes havi közgyűlését tartotta január 17-én, csütörtökön délelőtt 9 órakor a városházán. Az első gyűlés napirendjén nem voltak súlyos témák, kivéve a község pénzelhelyezési ügyét. A törvény kimondta, hogy minden évben név szerinti szavazással, felelősségvállalással határozza el a közgyűlés, mely pénzügyintézetekben óhajtja elhelyezni a község pénzét. E kérdést eldöntve a Békés-Csabai Takarékpénztár és az Aradi Ipar és Népbank kapta a megbízást. Elfogadták a csabai vasútállomás bővítéséhez 3 holdnyi községi terület átengedését. Megszavaztak 16.000 koronát a kórháznak boncszerekre. Elhatározták Erzsébethelyen a posta előtt egy lámpa felállítását. Végül felolvasták Békéscsaba 1901-ik évi virilistáinak (legtöbb adót fizető polgárainak) névjegyzékét.
- **Farsangkezdés.** Az idei farsangot a vasutasok bálja nyitotta meg január 29-én. Szombat esti báljuk sikerére büszke lehet a rendezőség. Kirschbaum Manó díszelnők kifogyhatatlan ötletekkel rendezte a táncot világos hajnalig. A négyeseket 50 pár táncolta, s mondanunk sem kell, hogy bájos táncosnőkben sem volt hiány, de táncosokban sem.

1901. február

- **Csaba egészségügye.** Az elmúlt hónap adatai szerint januárban összesen 139-en születtek; 58 fiú, 81 leány. Halva született 6, törvénytelen 5, iker 1 esetben. Házasult 48 pár, meghalt összesen 99; fiúnemű 54, nőnemű 45.
- **Új iskola.** Február 3-án, vasárnap megnyílt Békéscsaba harmadik elemi állami népi iskolája, az Erzsébethely nevezetű városrészben. Az iskola hat osztályát két állami tanító vezeti, s már most 57 növendéke van.
- **Nagy tűz Csabán.** Február 28-án csütörtök éjjel, félrevert harangok kongása, ijedt tűzárma verte fel éjféle álmából Csaba alvó népét. Az eget nyaldosó hatalmas lángokkal égett a Reisz és Porjesz cég Vasút és Jókai utca sarkán lévő (volt Szőnyegház, az épülő Csaba Center-a szerk.) emeletes bútorgyára és raktára, amely több mint száz munkásnak adott kenyeret. A harminckét ablakból kicsapó lángok oly világosságot terjesztettek, hogy a harmadik utcában is szépen lehetett újságot olvasni.
- **A csabai tisztviselők közvacsorája,** mely február hó 2-án folyt le, a hozzá fűzött fokozottabb remények mellett is váratlan nagysikerű volt, amit legjobban bizonyít az anyagi siker, hogy amint értesülünk, mintegy ezer korona jutott a községi alkalmazottak nyugdíjintézetének. A szép új eszme a kivitelben is sok jó akarattal találkozott és a csabai szép asszonyok által összehordott kitűnő eledelek a bájos leányok által szívesen kínálva ugyan bőséges fogyasztásnak voltak kitéve. Már a vacsora alatt a legvidámabb hangulat uralkodott és ennek jegyében kezdődött meg a táncz, amely csak reggel ért véget.
- **Tiszti-estély Csabán.** A csabai 101. gyalogezred tiszti kara holnap este fényes estélyt rendez. Erre az alkalomra eljön Fehértemplomról az ezred zenekara, mely Csabán ezúttal először lesz, és zeneestélyt tart a Vigadó nagytermében. A zeneestély terített asztalok mellett fog lefolyni s hangverseny után táncz lesz. Csabán nagy készülődés folyik a farsangnak erre a szép multságára s a közönség, melynek kedvencze a csabai tisztikar, nagy kedvvel vesz részt a tiszti estélyen, előrelátható szép számban. Az estélyre a gyulai honvédtisztikar is, Kirchner ezredessel együtt átmegy.
- **A város rendkívüli közgyűlése.** Szomorú bejelentéssel kezdődött Csaba község képviselőtestületének csütörtöki közgyűlése. Korossy László elsőjegyző jelentette fájdalmas részvét hangján Misley Endre rendőrfőbiztos váratlan elhunytát, amit a képviselőtestület mély megilletődéssel vett tudomásul s részvétét jegyzőkönyvbe iktatta. Helyesléssel vette tudomásul a közgyűlés, hogy az előjáróság a ravatalra koszorút helyezett, a temetésen képviselve volt s az elhunyt családja részére 400 korona temetkezési járulékot utalványoztak. Az előjáróság javaslatára ezután, elhatározta a közgyűlés, hogy a szabályrendelet megváltoztatásával, a főrendbiztosi állás javadalmazását 2400 koronáról leszállítja 1600 koronára s törli azt a feltételt, hogy jogi kvalifikáció kívántatik. A pályázatot csak akkor fogják kiírni, ha az a változtatás törvényhatóságilag is jóvá lesz hagyva. Megkeresi azonban a község a főszolgabíró, hogy a helyettes kirendelése céljából hívja össze a tisztiszéket. • Az árvaszéki ülnökök és tiszteletbeli ülnökök választása ügyében úgy határozott a közgyűlés, hogy azt az általános tisztújítással egyidejűleg ez év végével fogja megejteni. • Végül tárgyalás alá vette a közgyűlés a mérnöki hivatal tervezetét az építkezési szabályrendelet módosítása ügyében s el is fogadta azt.

1901. április

- **Apponyi Albert Csabán.** Érdekes vendége volt április 9-én, kedden este a csabai korzónak. Gróf Apponyi Albert, a kiváló szónok és politikus vonattal Csabára érkezett, hogy látogatást tegyen gerendási birtokán. Váratlanul érkezett, senki sem várta a vasútnál, ahonnan gyalog besétált a városba. A csabai korzó népe felismerte a nemes grófot, aki szálás alakjával meglehetősen feltűnést keltett a sétálók között. Később betért a Fiume Szálló éttermébe, ahol egy fiatal gazdatiszt társaságában megvacsorázott, majd utána az Orosházára induló vonattal kiment Gerendásra.
- **A Széchenyi utcai híd kiszélesítése.** A közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén szóvá tette a Széchenyi utcai keskeny híd tarthatatlan állapotát. A Gyulai úti nagy kocsiforgalom miatt állandó a hídon a torlódás, gyalogjárója pedig egyáltalán nincs. Haviár Lajoskir. Főmérnök és dr. Fábry Sándor alispán megnyugtató választ adott. Ha a megtakarításból elegendő összeg marad fenn, még ez év folyamán kiszélesítik a régi kőhidat.
- **Kenderkikészítő telep.** A csabai kenderkikészítő telep kora tavasz óta van üzemben. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter és Csaba község a Borjú-réten közösen létesített öntözőhálózatot, melynek mintegy kiegészítő részét fogja lépezni a szegedi Salzmann-cég által létesítendő kenderkikészítő telep. A miniszter jóváhagyta az előzetesen ígért 24 ezer korona államsegélyt a telep építési munkálatainak elindításához.
- **Csaba egyetlen országgyűlési képviselőjelöltje.** A csabai jelöltnek, Zsilinszky Mihály államtitkárnak nem lesz ellenjelöltje az őszi képviselő-választáson.
- **Csaba egészségügye.** Az elmúlt hónapban a születettek száma 34-el múlta felül az elhaltakat. Született összesen 116 újszülött, fiú 59, leány 57. Házasságot kötött 11 pár. Meghaltak 82-en, fiúnemű 38, nőnemű 44.
- **Új színésztársulat érkezett Csabára.** Szalkay Lajos színigazgató társulata a hó végén kezdi meg évadát a városi színházban. A bérletek iránt nagy az érdeklődés. Az igazgató hetente három előadást ígér.
- **Csabai küldöttség Széll Kálmánál.** Csaba város képviselő-testületének héttagú küldöttsége tisztelgett Széll Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter előtt. A képviselő-testület ugyanis elhatározta, hogy a birtokkezelő tanács feloszlását megsemmisítő vármegyei törvényhatósági határozatot megfellebbezi a belügyminiszterhez, s küldöttségileg is eljár a miniszternél, kérvén az eredeti határozat fenntartását. Széll Kálmán a képviselőház miniszterelnöki szobájában fogadta a deputációt, melyet Zsilinszky Mihály államtitkár, a város képviselője mutatott be a kormányelnöknek, s melynek Zsíros András bíró, Korosy László elsőjegyző, Sailer Gyula, intéző, Fábry Károly, Kovács L. Mihály, Rosenthál Ignác és dr. Sailer Vilmos voltak a tagjai. Korosy László tolmácsolta a képviselő-testület kérelmét, melyet írásba foglalva is átnyújtott a miniszterelnöknek. Széll Kálmán válaszában hangsúlyozta azt az ismeretes elvét, hogy a közigazgatás s minden ezzel kapcsolatos eljárás a lehetőségig egyszerűsítették s megígérte, hogy át fogja tekinteni e fellebbezést. A miniszterelnök ezután még rövid ideig barátságosan elbeszélgetet a csabai küldöttséggel.

1901. május

- **Munkácsy-ünnepély.** Munkácsy Mihály halálának első évfordulóján képviselő-testületi díszközgyűlést tartottak a városházán, majd emléktábla-avató ünnepséget rendeztek Láng asztalos mester háza előtt. Az ifjú Munkácsy ott töltötte inas éveit. Az ünnepségen részt vett Munkácsy Mihályné, a nagy művész özvegye. A házat a következő szövegű táblával jelölték meg: „E házban töltötte el (1855-1858) asztalos inas éveit a festőművészetek legnagyobb magyar mestere Munkácsy Mihály, akinek dicső emlékezetére hálás kegyelettel állítá e szerény emléktáblát Békés-Csaba közönsége MDCCCI. „
- **Kardpárbaj.** Május 8-án reggel kardpárbaj volt Csabán. Két állami tisztviselő, V.M. és F.I. álltak egymással szemközt, s a párbaj V.M. könnyű sérülésével végződött. Az affér összeszólalkozásból keletkezett.
- **Csabai küldöttség a király előtt.** Az általános kihallgatások során a koronás király elé járult Csaba község és a csabai evangélikus egyház küldöttsége, megköszönni Ő Felségének azt a kegyét, mellyel megengedte, hogy az immár főgimnáziumnak kifejlesztett ág. ev. gimnázium a néhai Rudolf trónörökös nevét viselhesse. A budai várpalotában fogadta a király a csabaiakat. Zsilinszky Mihály államtitkár, Csaba országgyűlési képviselője, ki fényes díszmagyarba öltözve vezette a dr. Zsilinszky Endre, Varságh Béla, Zsíros András bíró által képviselt küldöttséget. Zsilinszky Mihály szép beszéddel köszönte meg Ő Felsége kegyét. A király elbeszélgetett a csabaiakkal, megkérdezte Zsíros András bírótól, hány lakosa van Csabának. Harmincnolcezer –felelte a bíró. Mind földműveléssel foglalkozik?- kérdezte tovább Ő Felsége. A lakosság háromnegyede földművelő – felelte a bíró. Na és a munkásokkal nincs már baj?- kérdezte újból a király. A bíró így felelt: Hála a kormány gondoskodásának s a birtokosság jóakaratának, ma már orvosolva van a szociális baj.
- **Csabai diákok az országos tornaversenyen.** Budapesten az egész országból összegyűlt gimnáziumi diákok a sport terén mérték össze akaratukat és ügyességüket. A csabai tanulók derekasan helytálltak. A 66 gimnázium között a legfiatalabb csabai főgimnáziumi csapat a 17. helyre küzdötte fel magát. Magasugrásban, súlylökésben, 2 ezüst és 2 bronz oklevelet szereztek. Futásban Pártos Dezső VI. osztályos tanuló ezüst, Csermák Miklós V. osztályos tanuló bronzérmét nyert. Függeszekedésben Kovács Kálmán VIII. osztályos tanuló bronz díjat hozott haza. A diákok felkészítése Áchim Károly tornatanár munkáját is dicséri.

1901. június

- **Megalakult a Csaba-városi Takarékpénztár Részvénytársaság** 200 ezer korona alaptőkével, 1000db 200 koronás részvény kibocsátásával. A Takarékpénztár 1902 májusában nyit fiókot.
- **Tejszövetkezet.** Megalakult Csabán a tejszövetkezet. Az alakuló ülés dr.Zsilinszky Endrét választotta meg elnöknek. A részjegyes gazdák 140 tehenet jelentettek be az alakuló ülésen.
- **Tanulók kiállításai.** Az iparostanoncok vizsgamunkáiból, a Polgári leányiskolások kézimunkáiból és a Rudolf főgimnázium diákjainak rajzaiból rendeztek kiállítást nagy közönségsikerrel.
- **Községiülés.** Még csak nyár eleje van, de a városháza közgyűlési termébe beütött a kánikula, olyan álmos hangulatú közgyűlésre, mint a június 13-i, a legöregebb városatyák sem emlékeztek. Kevesen voltak jelen és hamar végeztek. Zsíros András bíró megnyitóját követően Korosy László első jegyző terjesztette elő a havi jelentéseket és az előterjesztéseket. Tudomásul vették az új községnevekről szóló miniszteri rendeletet, amelynek értelmében ezentúl Csaba hivatalosan írandó neve Békéscsaba. A közgyűlés megismerte a törvényhatóság leiratát, amely jóváhagyta a polgári fiú- és leányiskola létesítéséről hozott korábbi képviselő-testületi döntést.
- **Első érettségizők a Rudolf-főgimnáziumban.** Június 25-26-án tartották meg az első érettségi vizsgákat, amely alkalom ünnepévé vált az iskolának és Békéscsaba lakosságának. A vizsgákra érkezett Sárkány Sámuel evangélikus bányakerületi püspök és Zsilinszky Mihály államtitkár. Az állomáson a csabaiak népes küldöttsége várta a vendégeket, akiket Koren Pál lelkész és Sztraka György köszöntött. Ezután a vendégek és a fogadók impozáns menetté alakultak, és bekocsikáztak a községbe. A menet élén Kovács Mátyás vezetésével nyolcvantagú bandérium haladt. Az érettségi vizsgák eredményét 27-én csütörtökön hirdették ki. 28 ifjú vizsgázott le sikeresen „közülük hárman jeles, tizenketten jó eredménnyel. Sárkány püspök szép beszédet intézett az ifjakhoz, akiket az élet küzdelmeiben kitartásra és szorgalomra buzdított.
- **Békéscsaba egészségügye.** A júniusban születettek száma 74-gyel múlta felül az elhaltakat. Összesen 133 gyerek született: fiú 68, leány 65, halva született egy. Törvénytelen 5, ikrek egy esetben. 59-en haltak meg: fiú 28, lány 31. Életkor szerint: 0-1 évig kilencen, 1-5 évig heten, 5-10 évig nyolcan, 10-20 évig hatan, 20-30 évig hárman, 40-50 évig ketten, 50-60 évig öten, 60-70 évig öten, 70-80 évig hatan, 80-90 évig hatan.

1901. július

- **Csabai szőlők.** A Borászati lap közli: a csabai szőlők állapota kielégítő. A fűrthozam olyan bő, hogy a tőkék 30-35 fűrttel megrakottak. A peronoszpóra fertőzöttség még nem jelent meg. A borárak 36-80 korona /hl közt változnak.
- Elnökválasztás a csabai katolikus egyházban. Július 7-én nagy érdeklődés mellett választotta meg a csabai római katolikus egyház az egyháztanács világi elnökét. A jelöltek névsora: Beliczey Géza, Lepage Lajos, dr. Pándy István. A szavazáson Lepage Lajos nyomdatulajdonost 16 szavazattal választották meg világi elnöknek.
- **1902 munkást szerződtetett** el az év első felében Christian György városi iktató, a békéscsabai Munkásközvetítő vezetője. Ez kétségtelen bizonyítéka annak, hogy mennyire szükséges volt az intézmény. A Munkásközvetítő útján elszerződtek: mezei munkára 940-en, gyári munkára 70-en, kubikmunkára 811-en, tégláégetéshez 71-en, iparoshoz 10-en.
- **Gyalogjárda a Széchenyi utca hídján.** Az utca végén álló régi kőhidat, melyen át Gyulára vezetett az út, kibővítik. Mindkét oldalon gyalogjárdát építenek a kocsitú mellé. A közönség régi panasza nyert ezzel orvoslást. Havtár Lajos királyi főmérnök készítette a terveket, melyek szerint vaspilléreken nyugodnak a gyalogjárdák. Az egész költség 6700 korona.
- **Községiülés.** Már egy hónapja tombol a kánikulai nyár, mégis Zsíros András bíróval az élen, teljes létszámban, negyvenen voltak jelen a községiülésen.” Minden fillérre vigyázni kell!” – e jelszó húzódott végig a gazdag tárgysorozatú gyűlésen. Többek között döntöttek a honatyák 300 ezer korona kölcsön felvételéről, amelyre a város haladása és kulturális emelkedése érdekében van szükség. Meghosszabbították a felvett korábbi 400 ezer korona földvételi kölcsönt. Határoztak az állami elemi iskola három osztályának elhelyezéséről, az erzsébethelyi iskola bővítéséről és felszereléséről. Helyreállítják a Fiume és Próféta vendéglőt, továbbá döntöttek különböző kérvények ügyében. A kórház bővítéséhez dr. Reisz Miksa főorvos kért 10 ezer korona kölcsönt, amit egyhangúlag megszavazott a testület. Megszavazták dr. Vas Vilmos kérését is jaminai kézi gyógyszerár berendezésére Sipos Pál jeles gimnáziumi tanuló segélyezésére 100 koronát szavazott meg a községiülés.
- **Csaba egészségügye.** Július hónapban a közegészségi viszonyok kielégítőek voltak. A születettek száma 57-el múlta felül az elhaltakat. Született összesen 140 baba, 72 fiú és 68 leány. Halvaszületett 4, törvénytelen 3, ikrek 3 esetben. Házasult 8 pár. Meghaltak 83-an, fiúnemű 43, nőnemű 40; kórnevekre nézve: agykori végelegyengülés 5, agyhártya 1, agyszélhűdés 1, szervi szívbaj 6, bélhurut 16, derme 1, tüdőgümőkör 9, veleszületett gyengeség 4.

1901. augusztus-szeptember

- **Luther- szobrok Békéscsabán.** Luther Mártonnak, a nagy hitújítónak, a protestáns vallás megalapítójának első magyarországi szobrát szerették volna Békéscsabán felállítani. Az evangélikus egyház vezető férfijait már régóta foglalkoztatja az eszme, mely pozitív alakban a Rudolf Gimnázium érettségi vizsgáján részt vevő Sárkány Sámuel, bányakerületi püspök ittjártakor is felvetődött. A Luther –szobor felállítására a csabai evangélikus egyház országos gyűjtést indított.
- **Új látképes csabai levelezőlapok.** A csabai Corvina-nyomda és könyvkereskedés új helyi képes levelezőlapokat hozott forgalomba. Az újabb felvételeken Csaba egy része madártávlatból, a Főtér, Sárkány püspök fogadtatása, a Körös-part, a Széchenyi liget és a vasútállomás épülete látható szépen kivitelezetten.
- **Cselédszervező és Tudakozó Intézet.** A Pokol (ma Szabó Dezső) utcában megnyílt vállalkozást Filipinyi János vezette. Vállalta cselédek és kávéházi kiszolgáló személyzet szervezését és közvetítését helyben és vidékre.
- **A polgári Leányiskola államosítása.** A 27 évig Csaba község által fenntartott Polgári Leányiskola az új tanév kezdetétől az állam tulajdonába megy át. A község az épülettel, teljes berendezéssel és az illető alapokkal adta át az intézetet az államnak augusztus 21-én. Az aktuson jelen volt Rezei Szilviusz kir. Tanfelügyelő, Zsíros András bíró, Korosy László jegyző és Varságh Béla, a gondnokság elnöke. A közoktatási miniszter igazgatónak Donner Lajost, tanároknak Krammer Nándort, Fábry Gézát, Haan Emmát és Vidovszkiné Kiss Lujzát nevezte ki.
- **Csabaiak a kassai dalos ünnepségen.** Magyarország minden részéről összegyűlt 22 daloskör között részt vett a Békéscsabai Iparos Dalkör is a kassai dalosünnepségen. A negyventagú kórust Wagner József ipartestületi alelnök és ifj. Gally János karnagy vezette a dalos találkozóra. A csabai kórusról nagy elismeréssel nyilatkoztak a szakértők, de sajnos a zsűri nem állt a feladata magaslatán, és nem osztott díjat dalosainknak.
- **Csaba egészségügye.** Az elmúlt hónapban a közegészségügyi viszonyok az előző hónaphoz hasonlítva kedvezőtlenebbek voltak, mert az elhaltak száma 37-el több volt. A halálozási többletet a kisebb gyerekeknél fellépett bélhurutos járvány okozta leginkább. A születettek száma 152, fiú 70, leány 82. Meghaltak összesen 120-an, 61 fiúnemű, 59 lánynemű.

1901. szeptember

- **A csabai múzeum gyarapodása.** A Békéscsabai Múzeum Egyesület megvette Koncsek Gy. József gyomai ipariskolai igazgatótól harminc éven át gyűjtött, rendkívül gazdag régiséggyűjteményét. A gyűjteményt 900 koronáért dr. Reisz Miksa alelnök és Balási Ádám múzeumigazgató vásárolta meg a múzeum részére.
- **Flóra János új műsora.** A nemrég Rank-fürdőről hazaérkezett Flóra János cigányprímás egészen újraszervezte és 14 főre kiegészítette új zenekarát. Specialitása az új bandának, hogy tárogatója is van, melyen édes-bús kurucnótákat játszanak hegedű kísérete mellett. Nagy ambícióval készül a Flóra banda a téli szezonnra, ahol egészen új betanult darabokat fogak előadni különböző zeneestélyeken.
- **Az egynapos cseléd esete.** Egy tiszaföldvári fiatal leány, Kis Erzsébet szeptember 24-én állott szolgálatba Csabán Jaszky Jakabnéhoz. Reggel állt szolgálatba, este, mikor a házbeliék lefeküdtek, összepakolt mindenféle ruhaneműt és egyéb holmit, a hátára vetett két batyuval sietve távozott a vasútállomáshoz, hogy az éjjeli vonattal elutazzék. A rendőrök még az utcán elcsípték, a leány bevallotta a tettét. A lopott holmi 270 korona értéket képviselt.
- **Csabai önkéntesek.** Kilenc csabai önkéntes: Havas Demeter, Tarjáni Tibor, Vajda Mihály, Magyar József, Lóránd Artúr, Povázsay Endre, Szakáj Lajos, Reisz Sándor és Salamon Károly Nagyváradra, Innsbruckba, Aradra, Debrecenbe fog hamarosan bevonulni egyéves katonai szolgálatra.
- **Csaba egészségügye.** Szeptember hónapban a község egészségügyi viszonyai kedvezőek voltak. A születések száma 68-cal múlta felül az elhaltakét. A gyermekeknél a bélhurut betegség csökkent. Született összesen 166 gyerek. Fiú 84, leány 82, halva született 2, ikrek 1, törvénytelen 4. Meghalt összesen 98, fiúnemű 43, nőnemű 55.

1901. október

- **Országgyűlési képviselő – választás.** Zsilinszky Mihály kultuszminiszteri államtitkár volt a legelső képviselő, aki vidékről megkapta mandátumát. Zsilinszkyt egyhangúlag választották meg Békéscsabán képviselőnek. A képviselő nem tudott személyesen megjelenni a választáson. Megbízólevelét Korosy László főjegyző vezetésével 22 tagú küldöttség a délelőtti vonattal vitte fel Budapestre a képviselő Vas utcai lakására. A mandátumot a főjegyző rövid beszéd kíséretében nyújtotta át. Zsilinszky Mihály őszinte meghatottsággal válaszolt, újra megköszönte szülővárosának kitüntető bizalmát, és ígérte, hogy fő kötelességének tartja, hogy mindig Békéscsaba érdekeit képviselje. Este a küldöttség tiszteletére az államtitkár a Pannónia Szállóban vacsorát adott.
- **A Rudolf Főgimnázium az aradi vértanúk ünnepén.** A békéscsabai gimnázium 59 tanulója Kabos Bálint, dr. Rell Lajos, Daxer György dr., Balázs Ádám és Székely Vilmos vezetésével október 6-án megkoszorúzta az aradi vértanúk sírját. Az aradi városházánál tisztelegtek a vértanúk szobránál, majd a vesztőhelyre vonultak. A várban felkeresték azokat az épületeket, amelyek a tizenhárom hős vezér siralomházai voltak, és a sáncokat, ahol a négy hős vértanút agyonlőtték. Este a főtérről négyes sorokban vonultak az állomásra, s útközben Kossuth Lajos azt üzenete című éneket és a Marseillaise-t énekelték.
- **Iparügyi miniszteri küldött Csabán.** Dr. Andor Endre miniszteri segédtitkár a miniszter megbízásából meglátogatta az ország legnagyobb ipartestületeit, hogy működésüket tanulmányozza. Az Aradról érkezett miniszteri kiküldött Áchim János ipartestületi jegyzővel tárgyalt. Ő volt, aki az ipartestületi hatáskör kiszélesítésének tárgyában az országos kongresszuson tartott előadást.
- **Csaba egészségügye.** Október hónapban a közegészségügyi viszonyok kedvezőek voltak. A születettek száma 68-cal múlta felül az elhaltakat. A ragályos betegségek közül csak a kanyaró mutatkozott, azonban csak enyhe lefolyással, halálozás nem fordult elő emiatt. A születettek száma összesen 154, fiú 80, leány 74. Halva született 6, törvénytelen 3, ikrek 1. A meghaltak száma 86, ebből 48 fiúnemű, 38 nőnemű.

1901. november

- **Hányan járnak Csabán iskolába?** 1901 őszén, Békéscsabán összesen 4581 iskolába járó tanulót tartottak nyilván. A nagy többség, 2603 tanuló evangélikus iskolába járt. Legtöbb diákja -127- Gajdács Mihály tanító iskolájának volt. Povázsay Endre iskolájába 123, Simkó Károlyhoz 122, Droppa Gyulához 113 tanuló járt. Ennél jóval kevesebb gyermeket oktatott Kristóf György Gerendáson, 30 diákja volt (Gerendás akkoriban Csabához tartozott). Kerekiben Hrvál Jánoshoz 44-en, Kliment Endréhez 58-an jártak. Katolikus iskolában 603 tanulót, községi tanyai iskolában 379 gyermeket oktatnak. A belvárosi állami iskolába 194 fiú és 234 leány, a csaba - erzsébethelyi állami iskolába 140 tanuló iratkozott be. A görögkeleti iskolában 25, a haladó izraelita iskolában 181, az ortodox izraelita iskolában 49 gyermek tanult, az ipariskolában pedig 203 tanonc kapott oktatást.
- **Legnépesebb városok, községek.** Az 1900. évi népszámlálás eredménye alapján az Országos Statisztikai Hivatal kimutatása szerint a megyei községek közül a legnépesebb Békéscsaba volt 37547 lakossal. Az ország városai között ezzel csaba a 17. helyet foglalta el. Szarvas a 37., Békés a 46., Gyula a 48. helyre került.
- **Novemberi közgyűlés.** A közgyűlés napirendjén hét év óta szerepel Csaba villamos közvilágításának ügye. A mostani testületi ülésen Varságh Béla képviselő hozzászólásában elmondta: Elég volt a várakozásból, már olyan, Csabánál kisebb városok is, mint Mezőtúr, egészen modern világítással bírnak! Varságh sürgette a közvilágítás ügyének megoldását. Határozat született, megbízták az előjáróságot, hogy a kérdést felszínen tartsa, majd a közgyűlésnek terjessze be javaslatát. Döntöttek arról is, hogy a több javaslat közül az Okos (Írányi) utcában épüljön fel az emeletes állami elemi iskola.
- **A Csaba - Békés-Vésető motoros vasút csabai vonalának bejárása.** A kereskedelmi miniszter képviselője, Zsíros András bíró, Áchim Gusztáv mérnök, Korosy László első jegyző és több csabai képviselő november végén végigjárták az építendő motoros vasút vonalát. A motoros vasút előtti kisállomástól indul, a Kakas vendéglő oldalán átjön, és tart a Vasút utcán a Nádor szállodáig. Itt áttér a másik oldalra, majd kikanyarodik a főtérré, a városháza oldalára, és továbbhalad a Kossuth térig, ahol két ágra válik. A mellékág a Kossuth téren át vezet a Kishíd (Kiss Ernő) utcában a Körös csatornáig, ahol az új hídon át megy a gőzmalomba. A vasút főága a Berényi úton halad tovább, s innen fordul a Békési útra, és halad egészen Békésig. A bizottság végigjárta a csabai vasúti nyomvonalszakaszt, és jóváhagyta, hogy az alapmunkálat 1902 májusában elkezdődjön.
- **Csaba egészségügye.** November hónapban az egészségügyi viszonyok kedvezően alakultak. A születettek száma hatvannal múlta felül az elhaltakét. A kitört kanyarójárvány nem követelt halálos áldozatot. A születések száma 128, ebből fiú 68, leány 60. Halva született 3 gyermek. A meghaltak összesen 68-an voltak, fiúnemű 32, nőnemű 36. Házasságot kötött 125 pár.

1901. december

- **Meghalt Horváth János.** A gimnázium nyugalmazott igazgatója, volt 48-as honvédszázados, életének 78. évében elhunyt. Nevéhez fűződik a békéscsabai gimnázium első fejlődése. Ifjú korában végigküzdötte a szabadságharcot. A 60-as években került Csabára mint tanár, és 1865-ben lett a gimnázium igazgatója. Harminc esztendőn keresztül vezette buzgalommal és szigorral az intézetet, és 1896-ban vonult nyugalomba. Súlyos betegségében nem láthatta, hogy a mag, amelyet ő ápolt és gondozott, milyen terebélyes fává növekedett. Hosszas szenvedés után jött el számára a megváltó halál. Horváth Jánost a gimnázium saját halottjának tekintik. Koporsóját az intézet előcsarnokában ravatalozták fel, s onnan kísérték december 4-én végső nyughelyére, a felsővégi evangélikus temetőbe.
- **Egyházi előjáróság - választás.** A csabai ág. ev. egyházi presbitérium decemberben választotta meg három évre az egyház előjáróságát. Az egyházigazgató lelkészének választották Linder Károlyt, a gondnok Hankó Pál lett. A sáfári tisztséget viselők a következők: Bohus M. György, Jánovszky János, Kitka János, Kovács Pál, Kucsera János, Laczó N. Pál, Molnár Pál, Novák András, Palyusik Mátyás, Vandlik K. Mátyás, Zahorán János.
- **Adományok.** A csabai nőegylet hálás köszönetét nyilvánítja az alábbi adományozóknak. A szegény iskolások konyhájába adományoztak: Neumann Manóné 1 zsák hagymát, 5 liter babot, Beliczey Gézáné 10 koronát, ifj. Vidovszky Károlyné 1 zsák hagymát és fokhagymát, 10 liter babot, 8 liter zsírt. Valaki 5 liter zsírt, 5 kiló szalonnát. A szegény iskolások részére: valaki 10 koronát, N. N. 20 koronát, dr. Reisz Miksáné 4 koronát, Urszinyi Jánosné pedig fél véka diót és 4 liter mákot adományozott.
- **Szegény iskolások karácsonya.** Szegény iskolás gyermekeket ruházott fel a Nőegylet és ajándékozott meg a közeli karácsony alkalmából. December 20-án délelőtt az elnöknő Beliczey Rezsőné házában diót, almát és mákos kalácsot kaptak.
- **Rendőrök karácsonya.** Csaba község képviselő-testülete a fizetésekről szóló szabályrendelet módosítása alkalmával elhatározta, hogy a rendőröket a második osztályba sorozza. A meglévő létszámból a szorgalmas és becsületes, tevékeny szolgálattal kitűnteket bizonyos pótlékkal és rangban is kiemeli. A tanácsülés a következő rendőröket léptette elő I. osztályú közrendőrökké: Laczó András, Majó János, Darida Pál, Nánásy Imre, Cselei János, Galó Pál, Krajcsó János és Tyirják Tamás. Az előléptetettek a rangjelzéssel egy rózsát is kaptak a piros hajtókájukra.
- **Csaba egészségügye.** Születettek összesen 119-en, fiú 71, leány 48. Halva született 3, ikrek 1, törvénytelen 4. Házasságot kötött 11 pár. Meghaltak összesen 92-en, fiúnemű 55, nőnemű 37. Decemberben a közegészségügyi viszonyok kedvezőtlenebbül alakultak, mint az előző hónapban. A szülöttek száma 9-cel kevesebb, az elhaltaké 24-gyel több volt. A kanyaró járványosan lépett fel, de enyhe lefolyású volt. 386 megbetegedett közül nyolcan haltak meg. A legtöbb haláleset (31) a légzőszervi bántalmakban megbetegedettek között volt.
- **Ünnepek után.** Fekete karácsony volt ebben az esztendőben. Nem borította el a hó a házak tetejét, az utcákat. Még jégvirágot sem fakasztott a szeretet napja az ablakokban. Valóságos decemberi május volt karácsonykor. Újév előtt is fekete a csabai utca. Nem röpködnek a hópelyhek, s talán az újesztendő is fekete lesz. De az újév napján újra ébrednek a vágyak és a színes remények, s minden halandó rózsaszínűnek kívánja látni a kezdődő újesztendőt...

